Врз основа на член 36 став 1 точка 3 и член 64 став 1 од Статутот на Општина Центар-Скопје („Службен гласник на Општина Центар-Скопје" бр. 1/06; 12/15; 9/19; 14/19; 1/21 и 11/21), градоначалникот на Општина Центар-Скопје донесе

Р Е Ш Е Н И Е
за објавување на Програмата за култура на Општина Центар-Скопје за 2025 година

Се објавува Програмата за култура на Општина Центар-Скопје за 2025 година,

што Советот на Општина Центар-Скопје ја донесе на 43. седница, одржана на 27.12.2024 година.

Бр. 09-5795/39
27.12.2024 година
С к о п ј е

ГРАДОНАЧАЛНИК
на Општина Центар-Скопје
м-р Горан Герасимовски

Врз основа на член 22 став 1 точка 5 од Законот за локалната самоуправа („Службен весник на РМ" бр. 05/02 и „Службен весник на РСМ" бр. 202/24) и член 15 став 1 точка 5 од Статутот на Општина Центар-Скопје („Службен гласник на Општина Центар-Скопје" бр. 1/06; 12/15; 9/19; 14/19; 1/21 и 11/21), Советот на Општина Центар-Скопје на 43. седница, одржана на 27.12.2024 година, донесе

ПРОГРАМА
ЗА КУЛТУРА НА ОПШТИНА ЦЕНТАР-СКОПЈЕ
ЗА 2025 ГОДИНА

Со донесувањето на системските закони што се однесуваат на локалната самоуправа, а во контекст на процесот на децентрализација, општините добиваат и надлежност што се однесува на задоволувањето на културните права и потреби на граѓаните. Општинските културни активности и активностите на локалните културни установи и здруженија на граѓани во непосреден контакт со граѓаните многу попрецизно ќе ги откријат нивните културни потреби и формите за нивно задоволување, со што ќе го направат културниот живот во Општината побогат, поразновиден, подинамичен и поквалитетен.

1. НАЧИН И МЕТОДОЛОГИЈА НА ПОДГОТОВКА НА ПРОГРАМАТА

Програмата за култура е подготвена во координација со претставниците од Советот на Општина Центар-Скопје, Одделението за култура, граѓаните и граѓанските организации, со што се овозможи граѓаните да бидат вклучени во процесот на одлучување и преку свои предлози и идеи за проекти и активности таа да претставува отсликување на потребите на граѓаните.

2. ЦЕЛНИ ГРУПИ И КРАЈНИ КОРИСНИЦИ

2.1 Општо-целни групи

Програмата на Одделението за култура ги таргетира граѓаните на Општина Центар-Скопје, вклучително и најмладите. Преку активностите и проектите предвидени во Програмата се опфаќаат и граѓанските организации што придонесуваат во развојот на инклузивниот процес за вклученост во процесот на одлучување. Оваа Програма предвидува и директна соработка со граѓанските организации што укажува на фактот дека тие ни се главна таргет-група.

2.2 Крајни корисници

- Сите генерации жители во Општината.

3. ЦЕЛ / ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА

3.1 Основни цели/приоритети

Основни цели на Програмата на Општина Центар-Скопје од областа на културата:

- Приближување на културата до сите граѓани.

Преку оваа цел треба да им се овозможи на сите граѓани на Општина Центар-Скопје рамноправно да учествуваат во културата и во културните случувања како творци и како корисници.

- Поттикнување на современото творештво, со посебен фокус на културните потреби на младите.

Земајќи ја предвид перспективата на културниот развој, особен фокус ќе биде ставен на обезбедувањето материјални претпоставки за творештвото и задоволувањето на културните потреби на младите. Ќе се поддржуваат и ќе се охрабруваат истражувањата и потребата од нови изразни средства, експериментите и користењето нови медиуми на естетска експресија, како и проектите и установите што се занимаваат со продукција и ширење на културните содржини и вредности за младата популација.
При реализација на Програмата ќе се води родова статистика со цел во иднина да допринесеме за подобро родово и одговорно буџетирање во оваа област. Индикатори со кои ќе се следи реализацијата на Програмата од родов аспект ќе биде бројот на корисници по пол кои се финансираат од оваа Програма.

3.2 Специфични цели/приоритети

- Подигнување на културата на повисоко ниво
- Промовирање на европските вредности
- Стимулирање на креативното творештво и изразување на младите
- Развивање на натпреварувачкиот дух кај младите од областа на културата
- Интерактивно искуство кај сите возрасни категории
- Анимација и зголемување на интересот за музичка уметност (популарна, класична, џез-музика)
- Поддршка на визуелната уметност
- Соработка со уметници-креативци од Општина Центар-Скопје
- Организирање дебати од областа на книжевноста
- Унапредување на соработката со национални институции од областа на културата
- Развивање и негување на културни афинитети кај пензионерите
- Поттикнување еднакво учество на мажите и жените, момчињата и девојчињата во културните манифестации и активности

3.3 Одговорни сектори и одделенија

- Сектор за јавни дејности
- Одделение за култура

3.4 Поврзаност со други области и сектори

- Одделение за образование, спорт и млади
- Одделение за детска и социјална заштита
- Сектор за поддршка на градоначалникот
- Град Скопје

4. ПРОЕКТИ И АКТИВНОСТИ НА ПРОГРАМАТА

Проекти во Програмата за култура за 2025 година

4.1 Прослава на животот на Горан Стефановски

Оваа година, проектот посветен на Горан Стефановски водечки македонски драматург, сценарист, есеист, предавач и јавен интелектуалец, ќе се реализира во две фази. Имено, во првата фаза ќе бидат вклучени учениците од општинските основни училишта чија задача ќе биде да обработат одломки од драмските дела на Горан Стефановски по повод Светскиот ден на театарот и под водство на професионален театарски режисер/педагог. Најдобрата изведба ќе биде составен дел од втората фаза кога на 27 април ќе се организира настанот „Горан е тука!". На иницијатива на потесното семејство, токму на неговиот роденден, ќе бидат прочитани писма напишани од најблиските соработници, а упатени кон Горан со цел да му раскажат за она што го пропуштил изминативе години. На овој начин, особено кај младите, ќе создадеме континуитет за сеќавање кој е Горан Стефановски.

Време на реализација: март/април 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 300.000 денари - 120.000 денари оперативни расходи (50.000 озвучување, 70.000 печатарски услуги) 180.000 денари преку Јавен повик

4.2 Ден на Општината - 3 Ноември

Општина Центар важи за една од најтранспарентните општини во државата. Во рамките на одбележувањето на денот ќе се организираат соодветни културни активности во самиот двор на Општината, а нејзините врати ќе бидат отворени за сите граѓани.

Време на реализација: ноември 2025 година
Реализатор:Одделение за култура
Вкупно средства: 0 денари

4.3 Најдоброто од Центар

Овој проект е наменет за претставување на младите таленти од Општина Центар што се ученици во основните општински училишта, а кои наедно се добитници на стипендија за култура. Настанот предвидува доделување решенијата за стипендии на талентираните ученици, како и нивен музичко-сценски перформанс.

Време на реализација: ноември 2025 година

Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 15.000 денари озвучување

4.4 Светски ден на поезијата

За Денот на поезијата - 21 март ќе реализираме проект посветен на пишаниот збор и ќе го посветиме на најпознатите творби од македонските писатели преточени во музика. Во рамките на проектот ќе се изработат музички аранжмани на безвременските дела од македонското литературно творештво, а целиот спој на музика и поезија ќе биде презентиран во просториите на КСП Центар-Јадро.

Време на реализација: март 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 400.000 денари - 100.000 денари оперативни расходи (50.000 озвучување 50.000 денари изнајмување на простор) 300.000 денари преку Јавен повик

4.5 Светски ден на уметноста

Уличната перформативна уметност често и силно е присутна на улиците во поголемите светски и културни центри со многубројни музички, акробатски, танцувачки и друг вид изведувачи. По повод Светскиот ден на уметноста оваа година ќе бидат ангажирани улични артисти што преку својот перформанс ќе раскажат уште една центарска приказна.

Време на реализација: април 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 400.000 денари - 100.000 денари оперативни расходи (приклучок за струја, озвучување) 300.000 денари преку Јавен повик

4.6 Центарска симфонија

Под отворено небо, на платото кај Градски ѕид, предвидено е да се одржи концерт на филмска музика во изведба на професионални музичари (филхармониски оркестар). Целта на овој проект е културно воздигнување на целата популација и доближување на класичната музика кај помладата генерација.

Време на реализација: јуни 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 600.000 денари - 150.000 денари оперативни расходи (озвучување и приклучок за струја) 450.000 денари преку Јавен повик

4.7 Обезбедување простор и покривање на режиските трошоци за општинските читалници

Во согласност со Правилникот за обезбедување простор и покривање на режиски трошоци за општинските читалници и Програмата за култура на Општина Центар-Скопје за 2025 година, Општината обезбедува простор за своите читалници „Славко Јаневски" и „Ацо Шопов" и ги покрива трошоците за комуналии и кирија. Намената на читалниците, покрај едукативната дејност со големиот фонд книги со кои располагаат, е да се користат и како место за средби

и дружења. Исто така, предвидено е плански да се организираат и одредени активности според потребите на секторите во Општината.

Време на реализација: во текот на целата година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 900.000 денари

4.8 Мини мурали и графити

Со цел да се збогати визуелниот изглед на објектите во Општината, планирано е на соодветни локации да се изработат мини мурали и графити. Тие ќе им бидат наменети на познати и еминентни личности од сите сфери на животот што оставиле трага во својата професија. Во рамките на проектот ќе се спроведат теренски активности за утврдување на потенцијални локации за негова реализација, а преку Јавен повик, ќе се избере идејно решение за изгледот на новиот мини мурал/графит.

Време на реализација: втора половина од 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 295.000 денари - 55.000 денари оперативни расходи (озвучување) 240.000 денари преку Јавен повик

4.9 Нож и виљушка на европска чинија

По повод одбележувањето на 15 мај - Меѓународниот ден на семејството, Општина Центар преку Јавен повик во соработка со соодветни институции, здруженија и правни субјекти ќе го организира настанот „Нож и виљушка на европска чинија" со цел во него да се вклучат и претставници на земјите од соседството и од Европската Унија, од конзуларните претставништва и амбасадите. Во овој проект е планирано да бидат претставени карактеристични производи од прехранбената дејност преку традиционалната македонска и европска храна. Ова ќе претставува можност за сестрано претставување на различните култури, а гастрономските креативности ќе придонесат за запознавање со поинаков начин и стил на живеење.

Настанот ќе биде збогатен со сценско-музички точки на културно-уметнички друштва и млади музичари. Исто така, во рамките на проектот ќе бидат организирани и креативни работилници за децата во кои ќе бидат вклучени и највозрасните жители на Општината како едукатори.

Време на реализација: мај 2025 година
Реализатор: Одделение за култура во соработка со здруженија и правни субјекти од областа на културата
Вкупно средства: 300.000 денари - 50.000 денари оперативни расходи (озвучување) 250.000 денари преку Јавен повик

4.10 Нешто што ќе остане

„Нешто што ќе остане" е проект што ќе биде традиционален и негова цел е афирмирање на македонската музика и поддршка на македонските изведувачи. Во светот што се менува, музичката нота на македонското поднебје го отсликува битот на битисувањето. Општина Центар настојува да даде свој придонес во афирмирањето на македонската музика преку организирање музички хепенинг

на кој ќе се претстават наши уметници и жителите на градот ќе добијат забава и доживување. Ова е нешто што ќе остане од тие пред нас, нешто што ќе остане за нас и нешто што ќе остане за оние што доаѓаат по нас.

Време на реализација: септември 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 1.600.000 денари – 600.000 денари оперативни расходи (озвучување, приклучок за струја, заштитна ограда, тенди, физичко обезбедување, огномет) 1.000.000 денари преку Јавен повик

4.11 Вечер под ѕвездите

Општина Центар ќе организира предновогодишно дружење за сите возрасни категории. Во проектот е предвидено да се организираат настани со кои ќе се обележи завршувањето на годината со надеж дека следната ќе биде поблагодатна за сите. Барем една вечер Општина Центар ќе им овозможи на граѓаните сите грижи да ги остават зад себе.

Време на реализација: декември 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 0 денари

4.12 На одмор сум, во Центар сум

Целта на овој проект е учениците во текот на летниот распуст, кои не се во можност да отпатуваат некаде во овој период, емоционално да бидат исполнети преку спортски и рекреативни активности, следење на детски театарски претстави, организирани креативни работилници и забавни анимации.

Време на реализација: во текот на летниот распуст на учениците (јуни/август 2025 година)
Реализатор: Сите одделенија од Секторот за јавни дејности
Вкупно средства: 400.000 денари преку Јавен повик

4.13 Изработка на регистар на организации од областа на културата на територија на Општина Центар-Скопје

Изработката на Регистар на граѓански организации и здруженија произлегува од потребата да се добие подобар преглед и можност за комуникација со организациите и другите субјекти што дејствуваат во сите сфери на уметноста и културата во Општината, со цел нивна активна вклученост во креирањето на политиките, како и изнаоѓање нови модели на заемна соработка. Наедно, намената и примената на регистарот ќе значи и целосна информираност за бројот на организациите од областа на културата и насоката во која дејствуваат. Регистарот на организации ќе се ажурира на годишно ниво и ќе содржи: податоци за организацијата (основни податоци, дејност во културата и контакт за организацијата).

Во рамките на овој проект, во посебен дел на активности, ќе биде опфатена изработка и на други регистри на субјекти од интерес (галерии, драмски студија, фолклорни ансамбли, библиотеки, читалници, културни соби, кафулиња итн.), со цел Општината да располага со квалитетни информации и содржини и да ги применува за реализирање на различни проекти од интерес за граѓаните.

4.14 Културна мапа на Центар

Изработката на Културната мапа на Центар претставува неопходност за културна промоција на Општината. На територијата на Општина Центар, како централна општина на главниот град, се наоѓаат поголем број культурни институции и недвижното културно богатство на градот. Преку проектот локалната самоуправа ќе изврши мапирање на овие објекти и знаменитости, со цел изработка на Културна мапа што ќе биде достапна на веб-страницата на Општина Центар. Овој проект е обемен и подразбира неколку фази на изработка.

4.15 Табеларен приказ на објекти заштитени со Законот за културно наследство што се наоѓаат на територијата на Општина Центар

4.16 Негување на старите традиции за Бадник, Маџир Маало и други маала

Секоја година, почнувајќи од 1993 година, успешно опстанува скопската традиција за заедничка прослава на Бадник. Исто така, жителите на Маџир Маало и вљубениците во традицијата живеат за познатите Маџирмаалски средби. Овие два настана ја прават Општина Центар-Скопје место познато по негувањето на добрососедството, пријателството и традицијата. Општина Центар финансиски ќе поддржи и други маалски средби од ваков вид.

Време на реализација: прва половина од 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 130.000 денари

4.17 Доделување стипендии на талентирани ученици од областа на културното творештво

За учениците од основните училишта во Општината што постигнале врвни резултати на општински, регионални, државни и меѓународни натпревари предвидуваме стипендии според претходно утврдени критериуми и услови. Овие стипендии имаат цел да го стимулираат талентот за културно творештво кај младите.

Време на реализација: тековната учебна година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 900.000 денари

4.18 Европска престолнина на културата - Скопје 2028

Во рамките на потпишаниот Меморандум за соработка со Град Скопје, Општина Центар, во согласност со своите надлежности за времетраењето на проектот „Европска престолнина на културата - Скопје 2028", ќе организира културни настани и манифестации што ќе бидат составен дел од овој проект. Во зависност од програмските активности, на сите печатени материјали и електронски објави, на видно поле ќе се постават логото на ЕПК, логото на Град Скопје и логото на Општина Центар-Скопје.

Време на реализација: во текот на целата 2025 година
Реализатор: Одделение за култура; Град Скопје

Вкупно средства: за реализација на овој проект не се предвидени финансиски средства

4.19 Центарски приказни

Секој град, секое село и секое маало имаат свои приказни, некои се познати, некои се вистинити, за некои се претпоставува дека се случиле и дека се базираат на вистински настан. Градовите се менуваат а со нив се менуваат маалата и заедниците а приказните полека паѓаат во заборав доколку не се забележат. Идејата на собирањето и објавувањето на центарските приказни е да се спречи тие да паднат во заборав и да исчезнат заедно со оние кои ги паметат. Со оглед на тоа дека генерациите родени пред и за време на втората светска војна за жал полека заминуваат потребно е да се соберат истражат и сочуваат од заборав преданијата и приказните за Центар и скопските центарски маала во периодот пред, за време на и по втората светска војна. Ова колекционирање би можеле да го прават млади новинари и истражувачи, а за уште поголем ефект на новинарите и истражувачите може да им се придружат и уметници кои би ги нацртале приказните, но и во својата имагинација преку нивниот визуелен речник би ни ги доловиле случките и приказните од едно минато време.

Време на реализација: јули 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 200.000 денари преку Јавен повик

4.20 Тематски организирани прошетки со граѓаните за поблиско запознавање со културните обележја на Општина Центар

Проектот има за цел запознавање со уметничките, архитектонските, историските и други вредности на културното опкружување во кое секојдневно се движат и живеат граѓаните на Центар и Скопје. Ќе бидат опфатени византиската архитектура, брутализмот, спомениците посветени на жените во македонската историја, модерната и современата уметност и други помалку видливи и познати обележја и факти за Скопје. Реализацијата ќе се одвива во зависност од интересот во три пролетни месеци (април, мај и јуни) и три есенски месеци (септември, октомври и ноември) со ангажирање на стручен водич, историчар на уметноста и кустос во областа на едукацијата. Во Буџетот што дополнително ќе се издвои, предвидени се хонорари за секоја поединечна прошетка на стручниот водич и печатење на пропагандни брошури.

Време на реализација: три пролетни месеци (април, мај и јуни) и три есенски месеци (септември, октомври и ноември)
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 0 денари/Јавен повик

5. ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПОДДРШКА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНИ НАСТАНИ И ПРОЕКТИ ОД ЗНАЧЕЊЕ ЗА ОПШТИНАТА

5.1 Поддршка на културни настани и проекти

Општината планира да им излезе во пресрет на граѓански здруженија и физички лица од областа на културата и уметноста преку обезбедување простор за театарски претстави за деца и за возрасни, концерти и други форми на изразување.

5.2 Соработка со уметници и организирање работилници

Реализација на соработка со различни уметници и здруженија, со цел негување на фолклорот, занаетчиството и слични културни вредности.

6. ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ НА НАСТАНИ И НА ЛИЧНОСТИ

На иницијатива на Здружението за развој на музика и култура „Крај Вардарот", Општина Центар ќе организира соодветен настан во чест на македонскиот уметник и двигател на македонската техно-културна револуција Мирко Попов. На настанот ќе се реализираат активности со учество на познати македонски уметници ПМГ Колектив што ќе претставува своевидно потсетување на целокупното творештво и животниот пат на основачот на ПМГ Џез фестивал и жител на Општина Центар.

Време на реализација: март 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 20.000 денари оперативни расходи (озвучување) 80.000 денари преку Јавен повик

7. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ И ПОКАЗАТЕЛИ НА ГОДИШНАТА ПРОГРАМА

- Промоција на културната сцена на територијата на Општина Центар
- Стимулирање млади уметници
- Поддршка на граѓански организации што работат во областа на културата
- Развивање на креативните и на творечките вештини кај учениците од основните општински училишта и кај децата од градинките во Општина Центар
- Промовирање на алтернативната сцена
- Промоција на историските знаменитости во Општина Центар
- Поттикнување дебати од областа на културата
- Промоција на скверови и културни установи во Општина Центар во насока на институционална поддршка на уметниците
- Поттикнување на млади писатели, театарски и филмски уметници, музичари
- Стимулирање на интерактивно искуство преку разни манифестации

8. ФИНАНСИРАЊЕ

8.1 НАЧИН НА ФИНАНСИРАЊЕ

Финансирањето на активностите утврдени со оваа Програма е предвидено со Буџетот на Општина Центар-Скопје за 2025 година.
Определени финансиски средства може да бидат обезбедени од спонзорства и од донации.

За одредени активности што не се содржани во Програмата, а за кои Советот на Општина Центар-Скопје, на предлог на Градоначалникот, ќе процени дека по својата актуелност и квалитет предизвикуваат поширок јавен интерес, ќе бидат предвидени дополнителни финансиски средства од Буџетот на Општина Центар-Скопје. Прегледот на финансиски средства за реализација на Програмата е составен дел на оваа Програма.

8.2 ДРУГИ ФОРМИ НА ПОДДРШКА - Конкурс за поддршка на проекти од сите области на културата

Во согласност со добрата практика на Општина Центар-Скопје ќе се распише Конкурс за финансиска поддршка на граѓанските здруженија и правните субјекти што извршуваат дејности од сите области на културата. Средствата што се обезбедени од Буџетот на Општина Центар-Скопје за 2025 година имаат цел да го помогнат функционирањето на здруженијата со седиште на територијата на Општината, а наедно да го поттикнат и културниот напредок на младите и неафирмирани уметници. По завршувањето на проектите, секој реализатор е должен до Одделението за култура да достави Извештај за реализација на одобрените средства.

Време на реализација: прва половина од 2025 година
Реализатор: Одделение за култура
Вкупно средства: 3.600.000,00 денари

8.3 ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА МЕШОВИТА УСТАНОВА ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА „КУЛТУРНО СОЦИЈАЛЕН ПРОСТОР ЦЕНТАР-ЈАДРО"

Оваа установа е основана од Општина Центар-Скопје со Одлука за основање на мешовита установа од областа на културата („Службен гласник на Општина Центар-Скопје" бр. 15/16) и претставува единствен пример на цивилно-јавно партнерство од оваа област во Република Северна Македонија. Со предвидените средства Општина Центар ќе ги покрие режиските трошоци на КСП ЦЕНТАР-ЈАДРО, а во соработка со корисниците на оваа установа ќе реализира содржини од различни дисциплини и интердисциплинарни области наменети за пошироката заедница.

Време на реализација: во текот на целата 2024 година
Реализатор: Одделение за култура; КСП ЦЕНТАР-ЈАДРО
Вкупно средства: 3.000.000,00 денари

			КУЛТУРА	**Планирани средства 13.170.000,00**
				Разни трансфери
	425920 **426990** **425110** **464990**		**Други трансфери** **-Културни настани и манифестации:** **Печатарски услуги** **Оперативни расходи** **Изнајмување на простор за читалници** **-Негување на стари традиции за Бадник и Маџир маало** **-Фин.поддршка на установа Центар-Јадро** **- Програмски активности** **-Конкурс за поддршка на проекти од сите области на културата**	 100.000,00 1.140.000,00 900.000,00 130.000,00 3.000.000,00 3.400.000,00 3.600.000,00
	464120		**Стипендии за подршка на млади таленти**	900.000,00

9. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Оваа Програма стапува на сила на денот на објавувањето во „Службен гласник на Општина Центар-Скопје".

Бр. 08-5795/38
27.12.2024 година
С к о п ј е

Совет на Општина Центар-Скопје
Претседател
Виолета Велковска